

Der Fallschirmjäger

Ontmoeting met een oude Duitse parachutist uit de oorlog

Emden, 2007

Een kleine zeventig jaar later na de meidagen van 1940, waarvan ik laatst een studie heb gemaakt, omdat mijn vader in 1940 rond het vliegveld Valkenburg in mobilisatie was gelegen en bij de Duitse inval in de duinen door Duitse parachutisten was overvallen en krijgsgevangen gemaakt, maakten wij onze eerste Hanzestedenreis en we waren begonnen in Emden.

Omdat er toen net Schiffahrtstäge waren, was het overal erg druk in Emden. We hadden al de grootste moeite gehad om een onderkomen voor de nacht te vinden en

Maar ook daar was het zeer druk. Er was geen enkele tafel vrij. Net wilden wij teleurgesteld afdruipen of daar wenkte ons een man, die ons uitnodigde bij hem aan tafel te komen aanzitten. Hij zat met een vrouw alleen aan een tafel voor vier. Wij bleven aarzelend nog even staan, maar hij wenkte met een breed en gastvrij armgebaar naar ons. En o.k. waarom ook niet? Een kennismaking met de plaatselijke bevolking kan je vakantie verrijken. Nou, dat was in dit geval zeker zo. We kwamen er al gauw achter dat vooral de man ons gezelschap op prijs stelde. Misschien stelde hij gezelschap van andere in het algemeen wel op prijs; je hebt van die mensen. Hij was al niet zo jong meer. Ik schat een jaar of tachtig. Trouwens, ik geloof dat hij zei dat hij 82 was. De vrouw aan tafel was zijn vriendin zei hij. Ze was ongeveer van zijn leeftijd. Een nog levenslustig stel zo te zien, Ja, hij kende Nederland wel, zei hij. Ja, dachten wij, dat zal wel.

toen dat eindelijk gelukt was wilden we op het Feuerschiff Deutsche Bucht wat gaan eten.

Op de achtergrond het Feuerschiff Deutsche Bucht

Toen we aanschoven waren we begonnen met een neutrale keuvel. Die was echter van korte duur. Binnen de kortste tijd was hij een voor hem blijkbaar drukkend ei kwijt. Dat heb je als Nederlander wel vaker met oudere Duitsers. Dat ei was dat hij voeger Fallschirmjäger geweest was. Nou, daar viel ik toch even van stil. Een vroegere vijand dus..

Ik kon me echter goed beheersen. Je zult het toch meemaken zeg. Zat je hier ineens naast de potentiële moordenaar van je vader. Als mijn vader daar toen in de duinen van de Wassenaarse Slag één verkeerde beweging gemaakt had, had de man naast mij hem dus dood geschoten. Tenminste dat zou gekund hebben. Mijn vader was nog voor hij zijn geweer had kunnen gebruiken gevangen genomen door dit soort gasten. Maar voor hetzelfde geld had er toen iets anders kunnen gebeuren, waardoor er nooit een Jan Lambers op vrijdag juni met ene Maja Payens aan een tafeltje in het Feuerschiff Deutsche Bucht had gezeten naast een Duitser van 82 jaar

die nog in de oorlog meegedaan had, aan de verkeerde kant.

In dat geval had ik hier dus helemaal nooit naast deze man kunnen komen te zitten. Want ik zou er helemaal niet geweest zijn. Het was een gewaarwording die je niet elke dag krijgt. Maar in het verloop van het gesprek bleek dat het zo niet zou kunnen zijn gegaan. Want in 1940 zou de man die nu naast mij zat tenminste 17 jaar geweest moeten zijn. Het was nu 2007, dus 67 jaar later, dus moest hij 84 zijn. Maar hij was 82.

Hij was dan ook twee jaar later pas later opgeroepen en toen naar Egypte gezonden. Daar hadden ze hem krijgsgevangen gemaakt. Daarom had hij waarschijnlijk de oorlog overleefd. Allebei hadden ze dus de oorlog overleefd, mijn vader en hij en daarom konden wij hier dus nu gebroederlijk, als Europeanen, bij elkaar zitten.

Nog niet zo lang geleden had ik studie gemaakt van de situatie tijdens de meidagen van 1940 en met name van de gang van zaken rond de vliegvelden in het westen van ons land, waar mijn vader toen in mobilisatie gelegen had. Het was voor mij dus een historische ontmoeting. Hij herhaalde een paar keer dat er nooit meer oorlog moest komen. Dus zo leuk was het voor hem ook niet geweest. En zijn vriendin beaamde dat en zei dat oorlog "komplete Wahnsinn was" Ja, dat herinnerde mij aan die foto van een primitief geschreven tekst op een stuk papier aan een overeind gebleven muur van een verwoest huis in Berlijn. Die tekst was: "Nie wieder Krieg". Nee, dat zal wel niet als je zo van pas gekomen bent.

Ik heb toen niet gedacht of gezegd dat zij, de Duitsers, dan niet opnieuw achter zo'n rattenvanger aan moesten lopen. Maar ik hield me in, want zijn wij beter dan de Duitsers? Het is immers nog maar een paar geleden dat ook in Nederland iemand,

wiens bedoelingen niet helemaal helder waren, een niet gering deel van de bevolking in een verkeerd soort vervoering wist te brengen. En daar begint het altijd mee.

Deze Duitser heette Folmar, een naam die je in het Noorden van ons land ook wel tegenkomt en zijn achternaam was Groenewold. Hij was dus niet 67 jaar geleden in West-Nederland gedropt, want toen was hij pas 15 jaar. Maar toen hij eenmaal 17 was vonden ze hem in zijn vaderland wel oud genoeg en kwam hij in Noord-Afrika terecht. Daar was hij krijgsgevangen gemaakt en had hij een paar jaar in Egypte gezeten. Ik denk dat dat zijn overlevingskansen flink heeft vergroot. Hij sprak er over dat "die Araberinnen" zo mooi geweest waren. Hij had tenminste een keer zo'n Araberin achter de sluier gezien en was er aardig ondersteboven van geweest. Een liefhebber constateerde ik en mijn sympathie voor hem nam toe. Ik besloot om ze maar eens een drankje aan te bieden. Ten slotte hadden ze ons gastvrijheid aan hun tafeltje geboden. Dat werd blijkbaar wel gewaardeerd want even later vroeg hij of wij het op prijs zouden stellen om eens te zien hoe Duitsers wonen. Kortom, hij nodigde ons uit om met hem naar zijn huis te gaan. Dat leek ons wel wat, want wij konden ons niet herinneren ooit bij een Duitser te gast te zijn geweest.

Hij woonde vlak bij een aan het water gelegen appartement. Op de derde verdieping geloof ik.

Het appartement van Folmar Groenewold

Je had er een prachtig uitzicht over de haven van Emden. Een daalders plekje. Ja , dat vond hij ook. Het enige minpuntje was dat er wel eens jongelui op de trappen voor het appartement, die de kade vormden, zaten. Want daar was het daar ook een mooie plek voor. Buren van hen hadden zich daar al over beklagd, maar hijzelf vond het niet zo'n punt. Hij was dus "ein toleranter Mensch". Of we zijn wijn wilden proeven? Hij had in zijn appartement een wijnkelder. Toe maar. Na de keuze tussen wit of rood te hebben gemaakt kwam hij met een fles rode Pfalz. Ik wist niet eens dat ze daar rode wijn produceerden. Het was een erg lekkere wijn, met een volle smaak. De fles ging helemaal op.

Het leek me niet gepast om daarna nog te blijven zitten alsof hij er voor ons nog wel een zou mogen ophalen. Het was inmiddels ook al behoorlijk na twaalf en de man was wel 82 en zijn vriendin niet veel jonger, 81. Duitse krasse knarren die op hun oude dag nog best een goed glas wijn konden waarderen en dat na wat ze allemaal al in dem Feuerschiff hadden gehad. Maar goed, hij was dan vroeger ook Fallschirmjäger geweest en als je dat overleeft moet je wel een goede conditie hebben. Ook om het te kunnen worden denk ik. En die goede conditie houd je dan blijkbaar de rest van je leven.

Hij vertelde nog dat het mooiste moment van zijn leven geweest was toen hij uit het

vliegtuig sprong. Daar schrok ik opnieuw een beetje van, want ik dacht dat het van aanvalslust was. Maar later zei Maja dat hij gezegd had dat het om de eerste keer ging dat hij uit een vliegtuig sprong. Nou dat maakt verschil.

Ik heb zijn adreskaartje en ik denk er sterk over om ze eens uit te nodigen naar Groningen te komen. Hij was er lang geleden wel eens geweest zei hij, maar toen hadden ze zijn auto moedwillig beschadigd en was hij er nooit meer geweest. Tja.

Dus wij hebben wat goed te maken. Wanneer die Wiedergutmachung zal plaatsvinden weet ik nog niet.

De volgende ochtend vervolgden wij onze reis dieper Duitsland in. Maar ik heb nog vaak aan deze oude Duitse parachutist gedacht. Het was een mooie ontmoeting geweest.